

LES IDÉES DU SIÈCLES DES LUMIÈRES ET DU ROMANTISME EN FRANCE ET EN GRÈCE

Οι ιδέες του Διαφωτισμού και του Ρομαντισμού στην Γαλλία και στην Ελλάδα

Κατά τον δέκατο όγδοο με τον δέκατο ένατο αιώνα ιδέες βασισμένες στην αυτονομία, τον περιορισμό του κράτους και τα δικαιώματα του πολίτη άρχισαν να απλώνονται ταχύτατα από την Αμερική μέχρι και την Ευρώπη. Οι ιδέες αυτές απλώθηκαν σαν πυρκαγιά και οδήγησαν σε σοβαρές αλλαγές της πολιτικής κατάστασης που επικρατούσε σε πολλά κράτη. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της εντυπωσιακής αλλαγής που δημιουργήθηκε από τις ιδέες του διαφωτισμού είναι η γαλλική αλλά και η ελληνική επανάσταση ενώ του ρομαντισμού είναι τα έργα τέχνης που δημιουργήθηκαν εκείνη την εποχή.

Η Γαλλία κατά το τέλος το δέκατου ογδόου αιώνα αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα που οδηγούσαν στην εξαθλίωση πολλών πολιτών, αυτό οδήγησε τους πολίτες αυτούς στην πεποίθηση ότι το πολιτικό σύστημα της Γαλλίας ήταν «σάπιο από τις ρίζες του» καθώς οι ευγενής εκμεταλλευόμενα το φεουδαρχικό οικονομικό σύστημα ανάγκαζαν τους αγρότες να φορτωθούν το βάρος της οικονομικής κρίσης που περνούσε η Γαλλία. έπειτα από πολλά γεγονότα που δεν θα ήταν εφικτό να συνοψίσω μέσα σε ένα μόνο άρθρο οι πολίτες της Γαλλίας τα κατάφεραν και πήραν τον έλεγχο της χώρας τους, ενώ ταυτόχρονα με τις ιδέες του διαφωτισμού άρχισαν να δίνουν μεγάλη

σημασία στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό κάτι που οδήγησε σε μεγάλη ποσότητα φιλελλήνων Γάλλων ,γεγονός κρίσιμο κατά την διάρκεια τις ελληνικής επανάστασης καθώς πολλοί από αυτούς βοήθησαν την Ελλάδα.

Οι Έλληνες εμπνεύστηκαν από την γαλλική επανάσταση και θεώρησαν ότι η ιδέες της που πήγαιναν από τον διαφωτισμό ήταν τόσο ωφέλιμες που θα ήταν καθήκον τους να πολεμήσουν την οθωμανική αυτοκρατορία η οποία τους είχε κατακτήσει για περίπου 4 αιώνες ώστε να μπορέσουν να της εφαρμόσουν. Πίστευαν ότι όπως και η Γάλλοι τα κατάφεραν και πολέμησαν εναντίον του ίδιου το βασιλιά τους έτσι και οι ίδιοι θα μπορούσαν να καταπολεμήσουν τους Οθωμανούς κατακτητές κάτι που τελικά αποδεικτικέ σωστό καθώς λίγα χρόνια ύστερα την κήρυξη του πολέμου η Ελλάδα απέκτησε την ανεξαρτησία τις και εφάρμοσε οπός και η Γαλλία τις ιδέες του διαφωτισμού «κυρίως ιδέες που είχαν να κάνουν με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την θέση του κράτους στην κοινωνία» βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα ζωής των ανθρώπων.

Καρβέλας Σταύρος, Α'1

ΠΗΓΕΣ

<https://www.culturenow.gr/romantismos-ena-kinima-apo-ton-anthropo-gia-ton-anthropo/>

<http://foundation.parliament.gr/central.aspx?sid=111I455I1184I646I458158>

http://www.ododeiktes.gr/index.php?option=com_content&view=article&catid=53:istoriapolitismo&id=237:history3

<http://photodentro.edu.gr/video/r/8522/486>

<https://www.warmuseumthessaloniki.com/post/%CF%8C%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%AC-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85->

%CE%BD%CE%B5%CE%BF%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D

<https://www.eefshp.org/o-filellinismos-stin-gallia-toy-18oy-kai-19oy-aiona/>

<https://www.britannica.com/event/French-Revolutio>

VICTOR HUGO- LE GRAND PHILHELLÈNE ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ-Ο ΜΕΓΑΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ

Ο Βίκτωρ Ουγκώ ήταν Γάλλος μυθιστοριογράφος, ποιητής και δραματουργός. Από τα πρώτα χρόνια της εφηβείας του ξεκίνησε τις μεταφράσεις έργων από τα λατινικά καθώς και δικές του πρωτότυπες ποιητικές εργασίες.

Ο Βίκτωρ Ουγκώ αναφορικά με το ελληνικό ζήτημα υπήρξε από τους πλέον όψιμους Ευρωπαίους διανοούμενος, που έλαβαν φιλελληνική στάση. Οι πρώτες του ποιητικές αναφορές σχετικά με τον αγώνα των Ελλήνων εμφανίζονται το 1826 με τη δημοσίευση στο γαλλικό Τύπο του ποιήματος «*Τα Κεφάλια του Σαραγιού*» («*Les têtes du serail*»). Έπειτα, το 1827 συνθέτει τα ποιήματα «*Ναβαρίνο*» («*Navarin*») και το 1828 το ποίημα «*Ελληνόπουλο*» («*L' enfant*»)

Απόσπασμα από «*Τα Κεφάλια του Σαραγιού*»

«Ο μαύρος θόλος της νυχτιάς, μ'άστρα μυριοσπαρμένα,

καμάρονε στα κύματα επάνω τα πισσωμένα.

η Πόλη η γελαζούμενη, με πέπλο το σκοτάδι,

στον κόλπο, που την πλυμμηρεί με κύμα και με χάδι

θαρρούσες πως κοιμότανε σ' αστρόφωτη μια σφαίρα:

κάτωθε οι λάμπες των νερών κι απάνωθε του αιθέρα».

Απόσπασμα από το «Ναβαρίνο»

«Εκατόν είκοσι καράβια! Κλάψε την, Κανάρη, τόρα

[μπόρα,

τη μεγάλη αρμάδα. Που ήσουν, των πελάγων εσύ η να σκορπίσεις
χαλασμό;

Πως τον Τούρκο, να τσακίσουν μπόρεσαν χωρίς εσένα;

Κλάψε! Όπως ο Κριγιώνης από μάχη κ'εσύ από ένα λείπεις στόλου
κορωμό».

Απόσπασμα από το «Ελληνόπουλο»

«Τούρκοι διαβήκαν. Χαλασμός, θάνατος πέρα ως πέρα.

Η Χίο, τα' όμορφο νησί, μαύρη απομένει ξέρα,

με τα κρασιά, με τα δεντρά

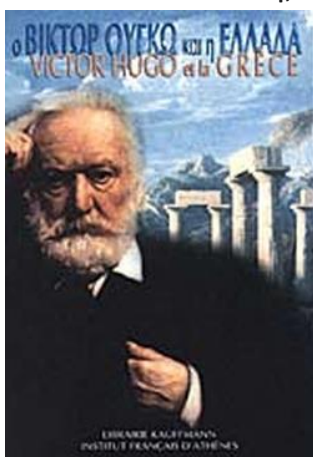
τ' αρχοντονήσι, που βουνά και σπίτια και λαγκάδια

και στο χορό τις λυγερές καμιά φορά τα βράδια

καθρέφτιζε μεσ' τα νερά».

Ο Βίκτωρ Ουγκώ μεγαλώνοντας έζησε με όλο του το είναι την ελληνική επανάσταση, από την έκρηξη της, την 25η Μαρτίου 1821 έως την ανακήρυξη του ελεύθερου κράτους κι ήταν κοντά στην Ελλάδα έως το θάνατο του.

Το 1866 οι ακόμη σκλαβωμένοι Κρήτες ξεσηκώθηκαν και ζήτησαν την συμπαράσταση του Ουγκώ. Παρόλο, που η Γαλλική επανάσταση πνιγόταν στο αίμα, ο Βίκτωρ δεν δίστασε να γράψει την «Πρώτη Επιστολή στους

Κρήτες», για να τους δώσει θάρρος. Έγραψε μεταξύ άλλων:

«Επιμένετε. Έστω και καταπνιγμένοι θα θριαμβεύσετε... Η κατάπιξη μιας επανάστασης δεν σημαίνει καθόλου κατάργηση των αρχών της... Το δίκιο δεν καταποντίζεται. Κύματα γεγονότων το σκεπάζουν, αλλά ξαναπροβάλλει... Έλληνες της Κρήτης έχετε το δίκιο με το μέρος σας κι έχετε μαζί σας τη λογική. Να υπάρχει πασάς στην Κρήτη δεν το χωράει μυαλό ανθρώπου».

Σε άλλο μήνυμα του προς τους σκλαβωμένους Κρήτες, το 1867, ο Ουγκώ έγραψε μεταξύ άλλων: *«Η Κρήτη είναι η Ελλάδα. Υπολογίζετε σε εμένα ως συγγραφέα και πολίτη... Ανήκω στην Ελλάδα όσο και στη Ιταλία. Θα έδινα για την Ελλάδα τους στίχους μου όπως ο Τυρταίος και το αίμα μου όπως ο Βύρωνας... Η ιερή σας πατρίδα έχει την πιο βαθιά μου αγάπη. Σκέφτομαι την Αθήνα όπως σκέπτεται κανείς τον ήλιο».* Και υπέγραψε: *«Ο αδελφός σας Βικτόρ Ουγκώ».*

Ο Βίκτωρ Ουγκώ φεύγοντας από την ζωή στις 22 Μαΐου του 1885, άφησε πίσω του χιλιάδες αριστουργήματα (θεατρικά έργα, ποιήματα κλπ). Επίσης δεν ξεχνάμε την βοήθεια που πρόσφερε στην Ελλάδα μέσα από τα ποιήματα του και τις επιστολές θάρρους προς τους σκλαβωμένους λαούς.

Τέλος, άφησε πίσω του αποφθέγματα που αξίζει να αναφέρουμε:

- ❖ *«Εκεί που ανοίγει ένα σχολείο, κλείνει μια φυλακή».*
- ❖ *«Δεν είναι τίποτα να πεθάνεις. Είναι τρομακτικό να μη ζεις».*
- ❖ *«Μάθε τι θα πει Επανάσταση και ονόμαζέ την Πρόοδο. Μάθε τι θα πει Πρόδος και ονόμαζέ την Αύριο».*
- ❖ *«Τον καιρό της επανάστασης, εκείνος που είναι ουδέτερος είναι αδύνατος».*

Θεοδοσάτου Πένυ, Α'1

Πηγές:

<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/4598>

<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/4598>

<http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/774/1/M01.021.04.pdf>

<https://1821.ifg.gr/gr/exposition>

LES PHILHELLÈNES FRANÇAIS AU XIX ÈME SIÈCLE Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΤΟΥ 19^{ου} ΑΙΩΝΑ

Ο φιλελληνισμός αποτέλεσε ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρεύμα στην Γαλλία τον 18^ο και 19^ο αιώνα, που στήριξε την Επανάσταση του 1821 και τη σύσταση του σύγχρονου Ελληνικού κράτους. Η Μεγάλη Ελληνική Επανάσταση ή η Επανάσταση του 1821, αποτελεί για εμάς τους Έλληνες, αλλά και για ολόκληρο τον ελεύθερο κόσμο, ένα έπος.

Κατά τις αρχές του 19ου αιώνα αναπτύσσεται στην κοινή γνώμη, η οποία λαμβάνει συστηματικά μία παιδεία εξόχως Ελληνοκεντρική, ένα κλίμα αγάπης για την Ελλάδα και τους Έλληνες που υποφέρουν στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Το κλίμα αυτό κυριαρχεί στις τέχνες και περνά στη συνέχεια και στην πολιτική.

Από τη στιγμή που η Ελληνική Επανάσταση έγινε γνωστή στη δυτική Ευρώπη, οι εφημερίδες άρχισαν να κατακλύζονται καθημερινά από ειδήσεις για τις πολεμικές επιχειρήσεις και τις πολιτικές εξελίξεις.

Η Γαλλική εφημερίδα La Quotidienne (Η Καθημερινή) της 12 Ιουνίου 1822, αναφέρεται για παράδειγμα σε σφαγές Ελλήνων από Τούρκους, ανακοινώνει την απελευθέρωση της Αθήνας, κλπ. Το

ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο είναι ότι η έγκυρη αυτή εφημερίδα, χρησιμοποιεί για πρώτη φορά τον όρο «Ελλάδα» για να αναφερθεί στην Πελοπόννησο και την Στερεά που έχουν ελευθερώσει οι Έλληνες.

Άλλο φύλλο της Γαλλικής εφημερίδας Gazette de France (Η Εφημερίδα της Γαλλίας) της 16 Ιανουαρίου 1827, αναφέρεται στον Γάλλο αξιωματικό Φαβιέρο και άλλους φιλέλληνες που πολεμούσαν στην Αττική.

Με τον όρο Φιλέλληνες έμειναν γνωστοί ξένοι υπήκοοι, κυρίως από τη Γαλλία, την Αγγλία και την Ιταλία, που βοήθησαν την Ελληνική Επανάσταση του 1821 με διάφορους τρόπους.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1820, φιλοτεχνήθηκαν πολλά εικαστικά έργα με θέματα εμπνευσμένα από την Ελληνική Επανάσταση και τα δεινά των αγωνιζομένων Ελλήνων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του νεαρού τότε ζωγράφου Ευγενίου Ντελακρουά (Eugene Delacroix). Ο Ντελακρουά επηρεάστηκε από το φιλελληνικό ρεύμα της εποχής του και ορισμένα από τα σημαντικότερα έργα του είχαν πηγή έμπνευσης τον αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία. Η ελληνική επανάσταση που μαίνονταν ενέπνευσε τον ζωγράφο με τα συγκλονιστικά έργα του «Η καταστροφή της Χίου» και η «Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου».

Η έναρξη της Επανάστασης στη νοτιοανατολική γωνιά της Ευρώπης ήταν αδιάφορη για τον υπόλοιπο κόσμο, μέχρι που ο Γάλλος ρομαντικός ζωγράφος αποτύπωσε στον καμβά τη «Σφαγή της Χίου».

Συγκεκριμένα, στη «Σφαγή της Χίου», ο Ντελακρουά εμπνευσμένος από το πραγματικό γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης, εμφανίζει τρεις γυναίκες ως σύμβολα των παιθών των Ελλήνων: η μία είναι νεκρή, η άλλη, μία νεαρή γυναίκα, γέρνει στον ώμο ενός άντρα αποκαρδιωμένη και η τρίτη, μια ηλικιωμένη γυναίκα, δείχνει τρομαγμένη. Ο ζωγράφος «αφηγείται» με τον δικό του τρόπο τη σφαγή και τα πάθη ενός υπόδουλου έθνους, προκαλώντας τον «θεατή» να πάρει το μέρος του θύματος. Δεν έχει καμία ηρωική φιγούρα και δεν αφήνει καμία ελπίδα...Ο πίνακας με τη σκληρή περιγραφή του και τις επιβλητικές διαστάσεις του (4,17 χ 3,54) και 7 μήνες δουλειάς, συνέβαλε αποφασιστικά σε ένα κύμα συμπαράστασης προς τους Έλληνες. Βρίσκεται στο Μουσείο Λούβρου.

Ο Ντελακρουά ξεκίνησε να δημιουργεί το έργο «La Grece sur les ruines de Missolonghi» λίγο μετά την «Έξοδο» του Μεσολογγίου» το 1826, κατά την οποία οι Έλληνες σφαγιάστηκαν από τους Οθωμανούς Τούρκους.

Στο έργο απεικονίζεται μία γυναίκα, η οποία συμβολίζει την Ελλάδα ως αλληγορική φιγούρα, ντυμένη με παραδοσιακή φορεσιά και ξεκούμπωτη στο στήθος. Είναι στραμμένη προς τον θεατή με τα χέρια σε στάση απόγνωσης, και το πρόσωπο σε τρία τέταρτα στραμμένο προς τα αριστερά. Στέκει όρθια επάνω στα ερείπια του Μεσολογγίου, που έχουν καταπλακώσει έναν αγωνιστή. Στο βάθος ένας μαύρος άνδρας με κίτρινο τουρμπάνι που συμβολίζει τον εχθρό καρφώνει μια σημαία στο έδαφος. Ο πίνακας φιλοξενείται στο Μουσείο Καλών Τεχνών του Μπορντώ.

Σε εκείνο το σημείο της ζωής του, ο Ντελακρουά δεν είχε ταξιδέψει ποτέ στα εδάφη που κατείχε η Οθωμανική Αυτοκρατορία και γνώριζε γι' αυτήν μόνο από τις ιστορίες που άκουγε στον κύκλο του, από αντικείμενα και εικόνες που εκτίθονταν στο Παρίσι.

EUGÈNE DELACROIX- Le peintre de la Révolution Grecque

Ευγένιος Ντελακρουά: Ο καλλιτέχνης της ελληνικής επανάστασης

BIOGRAPHIE

Ο Γάλλος ζωγράφος Φερντινάν Βικτόρ Ευγένιος Ντελακρουά (Ferdinand Victor Eugène Delacroix) γεννήθηκε στις 26 του Απρίλη 1798 στο Σαιν Μωρίς, κοντά στο Παρίσι, και έφυγε από τη ζωή στις 13 του Αυγούστου 1863, στο Παρίσι. Ο Ντελακρουά ήταν ένα προικισμένο παιδί, το οποίο δεν άργησε να δείξει το ταλέντο του μέσα από τις ζωγραφιές του στο σχολείο.

Ο Ντελακρουά μπορεί να είναι γνωστός στην Ελλάδα κυρίως για τα έργα του που αφορούν την ελληνική επανάσταση, αλλά στην πραγματικότητα θεωρείται ο κυριότερος ίσως καλλιτέχνης πρωτοπόρος

του γαλλικού ρομαντισμού. Παρήγαγε πάνω από 9.000 έργα κατά τη διάρκεια της ζωής του, από πίνακες μεγάλων διαστάσεων έως σχέδια.

Σε αντίθεση με την ψυχρή, ανούσια, ακαδημαϊκή ζωγραφική, που ήταν απομακρυσμένη από τη ζωή, η τέχνη του Ντελακρουά πλημμυρίζει από αίσθημα και ένταση και διαπνέεται από ουμανιστικό ζήλο και αγωνιστικό πάθος. Η δημοκρατική στάση του καλλιτέχνη, η ζωντάνια των εικόνων του και η μοναδική φρεσκάδα της ζωγραφικής του προκάλεσαν τις βίαιες αντιδράσεις των σύγχρονων κριτικών. Χαρακτηριστικά του στυλ του είναι: η δροσερή προσέγγιση του θέματος, η δυναμική σύνθεση, η εκφραστική πινελιά και οι πλούσιοι χρωματισμοί με τις έντονες αντιθέσεις των φωτοσκιάσεων.

Ο Ντελακρουά έδωσε στο χρώμα ζωντάνια, συναίσθημα και εκφραστικότητα και ήταν από τους πρώτους που εφάρμοσαν την αρχή του «ντιβιζιονισμού» και το σύστημα των συμπληρωματικών τόνων, των χρωματικών σκιών και των αντανακλάσεων, ξεπερνώντας, μερικές φορές, τις ανακαλύψεις των ιμπρεσιονιστών. Έλεγε ότι το χρώμα δίνει την παρουσία της ζωής!

Η δουλειά του υπήρξε ένα πεδίο μελέτης για άλλα μεταγενέστερα κινήματα, όπως ο ιμπρεσιονισμός και ο συμβολισμός, αλλά στην δική του εποχή προκάλεσε δριμύτατη κριτική στα Παρισινά Salons λόγω της έντασης των χρωμάτων που χρησιμοποιούσε και της κίνησης που ξεπερνούσε τις στείρες και αυστηρές φόρμες του ακαδημαϊσμού που προέβλεπε ο επικρατών για την εποχή νεοκλασικισμός.

Ο Ντελακρουά, στη σχεδόν για μισό αιώνα συνεχιζόμενη δημιουργία του, άφησε τεράστια κληρονομιά με περίπου χίλιους πίνακες, εφτά χιλιάδες περίπου σχέδια, περισσότερα από χίλια πεντακόσια παστέλ και ακουαρέλες, μερικές σειρές από λιθογραφίες και έξι τεράστιους κύκλους μνημειακών τοιχογραφιών.

Μέσα από τα έργα του εκφράζονται ξεκάθαρα οι αξίες και τα αιτήματα του Ρομαντισμού: η αγάπη για την ελευθερία, η ανακάλυψη της αξίας του λαού τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Η τέχνη του υπηρέτησε το ιδανικό της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της εθνικής απελευθέρωσης.

Το δημιουργικό παράδειγμα του Ευγένιου Ντελακρουά ήταν αποφασιστικής σημασίας για την αναγέννηση της τέχνης του 19 αιώνα.

Ευγένιος Ντελακρουά, «Η Ελλάδα ξεψυχά στα Ερείπια του Μεσολογγίου»

Ευγένιος Ντελακρουά, «Η σφαγή της Χίου»

Δημητριάδη Μάρθα, Α΄3

Bibliographie - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος» ένθετο ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΑ 1821-2021 (200 χρόνια από την επανάσταση του έθνους – οι πρωτοπόροι του ξεσηκωμού)

-Εφημερίδες «Το Βήμα», «Τα Νέα» Ιστορικό Αρχείο 1821 ο αγώνας των Ελλήνων για την Ελευθερία

-Βιβλίο-αφιέρωμα «Το σπίτι της Ευρώπης Βύρων» 200 χρόνια Ελεύθερη Ελλάδα 1821-2021

-Πηγές: Φανταστικά ταξίδια: Ο ρομαντικός Ευγένιος Ντελακρουά (Σπύρος Τσακίρης 20/02/2020)

Βικιπαίδεια: Ευγένιος Ντελακρουά

Culturenow.gr, 1821: Ο Ντελακρουά ξεσήκωσε τη διεθνή κοινή γνώμη